

הוראות "גמלה חוסמת" מחייבות - גם כאשר השומה הסופית משקפת הכנסה גבוהה מההכנסה שלפיה שולמו המקדמות

דצמבר 2016
חוזר מקצועי מספר 96/16

ברצוננו לעדכןכם בפסיקת בית הדין הארצי לעבודה¹ הקובעת, כי ככלל, אין לאפשר סטייה מהוראות תקנה 11 לתקנות הביטוח הלאומי², אף במצב שבו נטען, כי השומה שעליה מבקש המבוטח להסתמך היא אמיתית, ואף אם כך הוכח בפועל.

בכך למעשה "נחסמת" האפשרות לעשות שימוש בשומה הסופית של השנה השוטפת לצורך קביעת ההכנסה שתהווה בסיס לחישוב הגמלאות, הן כאשר השומה הסופית משקפת הכנסה גבוהה מההכנסה שלפיה שולמו המקדמות, והן כאשר השומה הסופית משקפת הכנסה נמוכה יותר.

יובהר, כי אם הפגיעה אירעה עד ליום ה-29 בפברואר הגמלה תחושב בהתאם להכנסה לפיה שולמו המקדמות בשנת המס שקדמה לפגיעה.

להלן עיקרי פסק הדין:

מר דורשקביץ, אשר שילם לביטוח הלאומי כעצמאי, נפגע בתאונת עבודה בחודש ינואר, בעקבותיה נקבעו לו אחוזי נכות. בחודש אוגוסט, בשנה שקדמה לתאונה, דיווח כי הכנסתו לחודשים ינואר - יוני היתה בממוצע 8,450 ש"ח לחודש ובהתאם לכך שילם מקדמות לביטוח הלאומי. בחודש אפריל, בשנה שלאחר התאונה, הגיש שומה בגין השנה שקדמה לתאונה וממנה עלה, כי הכנסתו החודשית הממוצעת, בשנה זו, היתה 17,356 ש"ח. לטענתו, על המוסד לביטוח לאומי לחשב את גמלתו בהתאם להכנסה עליה דווח בשומה הסופית ואילו לטענת הביטוח הלאומי, לפי לתקנה 11, יש לחשבה בהתאם להכנסה ממנה נגזרו המקדמות.

בית הדין האזורי לעבודה קיבל את טענת המוסד לביטוח לאומי מהסיבות הבאות:

- המוסד לביטוח לאומי פעל כדין, היות וחריגה מהוראות התקנה אפשרית רק באם המבוטח דיווח על שינוי בהכנסתו לפני הפגיעה (גם באם הדיווח היה למס הכנסה על שומה עצמית או דיווח למוסד על שינוי בהכנסה, אך לא דיווח למס ערך מוסף בדבר מחזור העסקאות).
- תכלית תקנה 11 אינה רק מניעת מניפולציה בשומה המוגשת למס הכנסה, אלא גם עידוד המבוטח לדווח בזמן אמת על הכנסתו האמיתית וכך לגבות בזמן אמת את דמי הביטוח הנדרשים, ולכן אין לחרוג מהתקנה למרות שלא בוצעו מניפולציות בשומה.
- לא היתה כל מניעה שמר דורשקביץ ידווח על השינוי בהכנסתו לפני מועד התאונה, הגם שבתחום זה הוא פעל לפי עצות מקצועיות.

¹ בית הדין הארצי לעבודה עב 14-10-32864 דורשקביץ נגד המוסד לביטוח לאומי.

² תקנות הביטוח הלאומי (מקדמות), תשמ"ד-1984. בהתאם לתקנה אלו קביעת ההכנסה, לצורך קביעת גמלה לנפגע עבודה, תחשב בהתאם להכנסה, לפיה חויב הנפגע בתשלום מקדמות לפני הפגיעה (להלן גמלה חוסמת), וזאת אף אם הכנסת העצמאי על פי השומה הסופית היתה גבוהה מההכנסה שלפיה שולמו המקדמות.

מר דורשקביץ ערער לבית הדין הארצי לעבודה, שאישר את פסק דינו של בית הדין האזורי והדגיש שככלל, אין לאפשר סטייה מהוראות תקנה 11 לתקנות הביטוח הלאומי אף במצב שבו נטען, כי השומה שעליה מבקש המבוטח להסתמך היא אמיתית, ואף אם כך הוכח בפועל.

כמו כן, ההוראות שבתקנה 11 הן הוראות מאוזנות משני היבטים:

- כשם שקיימים עובדים עצמאיים העשויים להיפגע מיישום התקנה שעה שהכנסתם למעשה הייתה גבוהה מזו ששימשה כבסיס לקביעת המקדמה, כך קיימים מבוטחים אחרים הנהנים מאותה הוראה שעה שהכנסתם למעשה הייתה פחותה מזו ששימשה כבסיס לקביעת המקדמה ואזי הם יוצאים נשכרים.
- לא רק הבסיס לגמלאות נשאר בעינו שעה שבפגיעה בעבודה עסקינן אלא גם 'השומה הסופית' לעניין מס הכנסה, ומכאן שמר דורשקביץ, אף כי יצא ניזוק בחישוב גמלתו, נהנה מכך שלא היה עליו להשלים את דמי הביטוח להפרש שבין הכנסתו למעשה, לזו ששימשה כבסיס לחישוב המקדמות.

לפיכך, יש לחשב את הגמלה בהתאם להכנסה ממנה נגזרו המקדמות.

uzi@britcpa.co.il
avi_s@britcpa.co.il

בדבר שאלות נוספות ניתן לפנות ל:-
עוזי שטנגר, בטלפון: 03-6382861
אבי סויסה, בטלפון: 03-6382818